

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntapolitiikan laitos	
Tekijä-Författare-Author Virkola, Elisa			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Dementiakodin asukkaiden toimijuus ryhmätoimintatilanteissa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalityö			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2007-03-26	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 81 s., 2 liites.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimukseni koskee dementoituneen ihmisen toimijuutta dementiakodin ryhmätoimintatilanteissa. Suurin osa dementoituneista ihmisistä viettää viimeiset vuotensa pitkäaikaishoidossa, ja suurin osa hoitolaitoksissa olevista on dementoituneita. Dementiakoti on dementoituneille ihmisille suunnattu, pitkäaikaishoitoa tarjoava asumismuoto. Ryhmätoiminta on suunniteltua tai spontaania toimintaa, joka tapahtuu tietyssä tilanteessa dementiakodin arjessa hoitajien ohjaamana.</p> <p>Tutkimukseni lähtökohtana on ikääntyneiden voimavaroja korostava, sosiokulttuurinen vanhusnäkemys. Sovellan tutkimuksessani sosiaaligerontologian professori Jyrki Jyrkämän (2007) kehittelemää mallia toimijuuden ulottuvuuksista. Malli sisältää ihmisen tekemisen ulottuvuudet: haluamisen, kykenemisen, täytymisen, osaamisen, voimisen sekä tuntemisen. Teoria toimijuudesta vastaa kritiikkiin, jonka mukaan ikääntymistä koskeva tutkimus on sivuuttanut ikääntyneen ihmisen tavoitteellisen toiminnan merkityksen.</p> <p>Tutkimukseni aineisto on kerätty etnografisella menetelmällä yhdestä Hämeessä sijaitsevasta suomalaisesta dementiakodista syksyn 2006 aikana. Tutkimukseni kohteena olevassa hoitokodissa ryhmätoimintaa toteutetaan päivittäin, ja se on yksi kehittämisen kohde. Tutkimukseni pääasiallinen aineisto on saatu havainnoimalla ryhmätoimintaa dementiakodissa. Tämän lisäksi on haastateltu hoitajia.</p> <p>Keskityn tutkimuksessani ensiksikin dementoituneen ihmisen toimijuuden ulottuvuuksien paikantamiseen ryhmätoiminnan aikana. Toiseksi tarkastelen hoitajan toiminnan merkitystä ryhmän ohjaajana asukkaana toimijuudelle. Kolmanneksi pohdin mitä erilaisia voimavaroja dementiakodin asukkailla on. Neljänneksi kysyn, voidaanko kyseistä dementiakotia, tai muitakaan hoitolaitoksia, tarkastella erillisinä yksikköinä yhteiskunnasta?</p> <p>Toimijuuden ulottuvuudet näyttäytyivät dementoituneiden ihmisten osallistumisessa ryhmätoimintatilanteisiin. Osallistujien erilaiset taidot, motivaatiot ja kyvyt tulivat yksilöllisesti esiin ryhmätilanteissa. Tuntemisen ulottuvuutta ei ollut aina helppoa havaita. Täytymisen ulottuvuutta ei pääasiallisesti esiinny ryhmätoiminnan yhteydessä, koska ryhmätoiminta perustuu osallistujien vapaaehtoisuuteen. Voimisen ulottuvuus liittyy tilanteeseen: mikä on ryhmätoiminnan sisältö, miten ohjaava hoitaja toimii ryhmää ohjatessaan. Hoitaja voi tukea toimintakyvyltään heikomman ihmisen toimijuutta huomioimalla hänen tarpeensa toiminnan aikana. Hoitajan toiminnan pohjalta rakentuu osin myös dementoituneen ihmisen toimijuus. Yhtenä toimijuuden ulottuvuutena voidaan nähdä myös tarvitseminen.</p> <p>Dementoivan sairauden edetessä ihmisen toimijuus ei enää tule esiin niin selkeästi. Osallistuminen ryhmätoimintaan voi näennäisesti vähentyä, mutta se ei silti vähennä dementoituneen ihmisen toimijuutta.</p> <p>Dementiakodin asukkailla on sekä ympäristöön liittyviä voimavaroja, kollektiivisia voimavaroja että psyykkisiä ja henkisiä voimavaroja. Vaikka dementoiva sairaus aiheuttaa vajeita ihmisen toimintakykyyn ja arkielämästä selviytymiseen, tulisi hänen jäljellä olevat voimavaransa kuitenkin tunnistaa. Dementiakodissa ei havaintojeni mukaan oltu yhteiskunnan ulkopuolella, vaan monin tavoin yhteiskunnan sisällä. Esimerkiksi yhteiskunnan ajankohtaiset tapahtumat näkyivät monesti ryhmätoiminnan sisällössä.</p> <p>Ikärakenteen muutos aiheuttaa myös paineita dementoituneiden ihmisten palvelujärjestelmälle. Tutkimukseni lopuksi pohdin myös voimavaralähtöistä demensiasosiaalityötä.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords dementia toimijuus etnografia vanhustyö vanhustenhuolto vanhustenhuoltolaitokset vaihinkodit vanhustentaudit arkielämä dementiakodit			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			